

דף סג

'הכי השתא?! התם בעי עקירה הכא פסח בשאר ימות השנה שלמים ניהו' – הלכך כאשר שחטו לשמו הרי זה שוחט שלמים לשם פסח וכשרים הם ואין צריך לסברת 'הואיל' (תוס' הרי"ד).

וכן כתבו התוס' בפסחים (סד), שאם פסח בשאר ימות השנה אין צריך עקירה, אף כששחטו לשמו כשר. וע' גם בתורי"ד שם. ואולם אין הדבר מוסכם. וע' בגליונות קהלות יעקב שכתב להוכיח ממהלך הסוגיא לעיל שאם שחט לשם פסח אינו נעקר משם פסח ופסול. ולפי זה צריך לפרש דברי הגמרא, לחלק בין פסח בשאר ימות השנה שכשר בסתמא ולכך חייב כששחטו לשמו שאומרים בו 'הואיל' והיה שוחטו בסתמא, משא"כ מחוסרי כפרה שגם בסתמא פסולים, אין אומרים הואיל והיה שוחטם שלא לשמו.

חילוקי שיטות ובאורי הסברות בדין 'הואיל' – ע' בפסחים סב.

(ע"ב) 'אוציא אלו שאין ראויין לפתח אהל מועד ולא אוציא פרת חטאת ושעיר המשתלח שהוא ראוי לבוא אל פתח אהל מועד, תלמוד לומר לה' מי שמיוחדין לה' יצאו אלו שאין מיוחדין לשם'. משמע שלולא המיעוט המיוחד הזה, היו חייבים על שחיתת שעיר המשתלח בחוץ. ומזה נראה שיש לשעיר המשתלח דין 'קרבן' [וכמו פרת חטאת שכללם התנא כאחד], שאם אין לו תורת קרבן אלא מצות שילוח בלבד, אין שייך לחייב עליו משום שחוטאי חוץ.

אך יש מקום לדחות ולומר שזה רק עד הוידי שהיה מעכב לרבי שמעון, והוא עבודה הנעשית בגופו, אבל לאחר שנתודה עליו פקע ממנו דין קרבן שעליו [ובזה יש לבאר דברי הגמרא להלן (סו)], שהצריכו לימוד מיוחד להכשיר זר לשילוח, דמהו דתימא כפרה כתיב ביה – כלומר הוה אמינא שלא פקע ממנו דין 'קרבן' אף לאחר הוידי, קמ"ל שאחר הוידי פקע ממנו דין קרבן] (עפ"י הגר"ח).

יש שנסתפקו האם יש בשעיר המשתלח דין 'ממשקה ישראל' כשאר קרבנות שנפסלים כשאינם ראויים לאכילת אדם. וכן שעיר המשתלח שהוא בן פקועה, אפשר שאינו כשאר הקרבנות וכשר [באופן שאין צריך שיהא ראוי לשם כגון בשהומם וחיללו כדלהלן]. וכן לענין טריפה ומחוסר אבר פנימי, שבקרבנות פסול [ולא משום 'בעל מום'] – ע' מנחת חינוך רפו, ה-ו; בית זבול ח"א יט; אמרי מבשר על תורא"ש.

ע"ע להלן סד.

'אמר רב יוסף: הא מני חנן המצרי היא דתניא חנן המצרי אומר אפילו דם בכוס מביא חבירו ומזווג לו. אימר דשמעת ליה לחנן המצרי דלית ליה דחויין, דלית ליה הגרלה מי שמעת ליה...'. בתחילה סברנו שמפשוט דברי חנן 'מביא חבירו' משמע הבאה ללא הגרלה, ואם כן באופן זה שאינו מגריל נצרך הכתוב לפסול מחוסר זמן. ודוחים, לא כי אלא יביא בהגרלה (ריטב"א).

ויש מי שמפרש שבתחילה סברנו שכל ענין ההגרלה נצרך רק בשביל השעיר העולה לשם [ומשום שאי אפשר להגריל אלא בשנים, צריך שני גורלות על שני שעירים], וכיון שחנן לית ליה דחויין והפנימי כשר, ממילא אין עוד צורך בהגרלה שהרי על הפנימי כבר הוגרל. ודוחים, גם השעיר המשתלח צריך הגרלה הלכך צריך להגריל שוב ולזווג לו אחד (עפ"י בית זבול ח"א יט, ג. ועע"ש פלפול בכל הענין. וכן בשו"ת דובב מישרים ח"ג קל).